

L'animal que es repeteix

Si hom vol semblar un personatge d'èxit, s'ha d'assemblar als personatges d'èxit. Si hom vol triomfar, ha d'imitar els triomfadors, i si vol semblar un crític literari seriós, ha d'imitar les formes, les gràcies i les piruetes retòriques dels erudits que signen articles als diaris. Sobre el fenomen de la imitació –de la mimesi, de l'emulació–, Ferran Toutain ha fet girar els arguments d'aquest llibre d'assaig, una aproximació vibrant, intel·ligent i ben raonada a la part de la naturalesa humana que ens empeny de continu a imitar-nos els uns als altres –tot buscant ser originals...

El filòsof basc Javier Gomá ha construït en l'última dècada tot un edifici entorn d'aquests conceptes (*Imitación y experiencia i Ejemplaridad pública*, aquest últim amb gran ressò), entenent fins i tot la completa història de la filosofia com un plegat de variacions entorn al tema del mimetisme. Toutain –que segueix i corregeix Gomá en algun punt– és menys sistemàtic, però més suggestiu, més íntim i biogràfic i més enraonat, més directe i menys pompós –orteguianament pompós– que Gomá, i el resultat és aquest llibre excel·lent, de part del qual havíem pogut gaudir els que seguïem el seu bloc amb assiduitat.

L'autor assaja en el sentit més pur; tempteja, divaga, segueix un argument amb una prosa melòdica i ben afinada, i s'esmuny tant

L'apunt

Ferran Toutain és professor de ciències de la comunicació a la Universitat Ramon Llull i a la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Pompeu Fabra.

dins l'escena d'una novel·la, en una etimologia, en un apunt il·lustrat o en un simple comentari de l'actualitat més immediata i vulgar: res no li és aliè i tot li serveix per cons-

truir un raonament que il·lustri el sentit del llibre, fer-nos evident que “no vivim segons la raó sinó segons la imitació”. És ben cert que quan un intel·lectual treballa una idea li acaba fent la impressió que totes les coses del món giren entorn d'aquesta idea, talment allò que es diu del martell: si hom només té aquesta eina, qualsevol cosa s'assembla a un clau...

Sigui com sigui, tampoc Toutain –a qui no li manca ironia i bon humor– no simplifica la seva exposició: les variacions entorn del tema són nombroses i sovint sorprenents, com quan es fa evident que la mala cal·ligrafia dels metges també és un tret que els professionals s'imiten els uns dels altres, un tret diferencial que hom ha de saber

imitar per pertànyer a l'ofici.

L'assaig de Toutain mereix ser llegit amb deteniment perquè exhala intel·ligència, i demana ser discutit al seu nivell, amb rigor i sense buscar dir mai l'última paraula. Tot el que no és imitació és barroeria o poca-solta; i aquest assaig mereix que se l'imiti perquè és exemplar. *

Segons Toutain,
“no vivim segons la raó sinó segons la imitació”
PEDRO ARMESTRE / AFP

IMITACIÓ DE L'HOMME
Ferran Toutain
Editorial:
La Magrana
(Barcelona, 2012)
Pàgines: 272
Preu: 22 euros

NOVEL·LA ÒSCAR MONTFERRER

Persones, cultures, conflictes

El món de la –presumpta– informació és ple, avui en dia, de referències que mostren i demostren l'existència dels conflictes d'això que s'ha convingut a anomenar xoc de cultures. És un afer interessant i, de manera indiscutible, forma part del conjunt dels signes del temps: les maneres de veure la vida s'encarnen en maneres de viure-la i les diferències entre elles s'avaluen, sovint, des del desconeixement, la malfiança i els prejudicis.

Aquest és el context general en què té lloc *Honor*, una novel·la que planta cara amb dignitat a l'etiquetatge descurat. El lector s'equivoca si pensa que hi trobarà una nova versió de la cançó de l'enfadós –amb autora jove que explica la vida dels seus fent el plo-

ricó sense treballar el sentit de la universalitat–: la penúltima obra de Shafak presenta una redacció sobria, sense garlandes innecessàries, que s'aboca a la descripció –l'evolució– dels personatges que l'habiten.

Shafak parla de les persones i aconsegueix ser creïble en recórrer a situacions comunes sense caure en el buit encís dels tòpics. Parla de les cultures sense arrecerar-se en els estereotips amb què d'altres autors i autores es treuen de sobre la feina de fer-se creure. Parla de l'emigració i la immigració –de les seves causes i de les seves conseqüències– com d'un fet consubstancial en la dinàmica social i econòmica dels pobles. Parla del poder del coneixement i del poder de la ignorància sense encimbellar els que han accedit a

l'educació i sense enfonsar els que n'estan mancats. Parla de la família amb les mesures justes de fel i de mel. La combinació harmònica de tot plegat, difícil d'aconseguir si no s'escriu amb honestedat, l'aconsegueix i la fa sòlida, l'autora.

La història que desenvolupa *Honor* és relativament senzilla: una filla no vol que la història de la seva mare, que ja ha mort, s'esborri fins a desaparèixer. És la destresa de l'autora el que aconsegueix fer quallar el relat i permetre l'empatia amb els personatges, el que aconsegueix dissoldre les fronteres –mentals– que hi pugui haver entre el llegible i el lector i el que obliga a recordar que les etiquetes aporten més problemes que no pas solucions. *

HONOR
Elif Shafak
Traducció: Aïda Cunill i Núria Ventosa
Editorial: Amsterdam
(Barcelona, 2012)
Pàgines: 386
Preu: 22,90 euros